

ærede Medlem som har stillet Forslag om Sidelæmninger (Frederiksen), ikke har Noget imod, at der er et vist Antal sigre Jordbrug tilstede her i Landet, har jeg paa den anden Side stor Interesse for, at ikke nogen uhyderlig stor Deel af de Gaarde, hvormed her er Tale, blive benyttede paa den Maade, at de indlægges under en Hovedgaard eller samles i større Complexer, hvilket Fortiden allerede har fordomt, de stærkeste Udbyr, idet den turede imod, at Bønderjord nedlægges, for deraf at oprette Herregaarde. Naar det nu imidlertid ønskes, at der skal komme en Lov ud af dette Forslag, og naar der er Tale om, at der skal træffes en Overenskomst, vil jeg tillade mig, at bemærke, overfor de ængstelige Betragtninger, som fra en enkelt Side er gjorte gjældende, hvorledes jeg omtrent antager, at en Lov som denne vil blive benyttet her i Landet, naar den maatte naae til at faae Regeringens Stadfæstelse. Med Hensyn til de omstrede Paragrapher, som her foreligge, antager jeg nemlig, at det ikke vil blive den enkelte Fæster alene, paa hvem det vil komme til at berøve, om der skal gives Samtykke til, at nyt Fæste indtræder, idet nemlig alle andre Selveiere her i Landet vilde være opmærksomme paa, at der derved er givet en Mulighed for, at en Gaard gaar ud af deres Hænder; det vil sige: en Mulighed for, at deres Arvinger og deres Børn ikke skulle faae Agerbrug her i Landet og ikke skulle raade over hvad deres Eigendom tidligere have raadet over. De ville altsaa paa ethvert Punkt gjøre deres Indflydelse gjældende, for at der ikke bliver gjort Brug af disse Bestemmelser til Etade for det senere Agerbrug her i Landet. Derhos antager jeg tillige, efter hvad her er udtalt, at da disse mindre Jordbrug have en større Salgsverdi, netop fordi de kun kunne drives af Beboere, som selv deeltage i Jordens Dyrelse, vil Brugen af denne Lov føre til, at der, hvergang der foreligger et saadant Tilfælde, vil være en levende Deeltagelse overalt i Landet for at være med at hyde, og for saavidt mulig af sigge sig, at en saadan Gaard ikke gaar ud af, hvad man kan kalde Bønderbrug. Dernæst turde jeg maaffee overfor den anden Side, overfor den anden Part bemærke,

at naar det ganske nylig er udtalt af det ærede Medlem for Svendborg Amts 6te Valgfreds (Sager), hvor ringe en Procent af de Bønder, hvormed her er Tale, der nu medens Fæstebangen vaadtiler Jorden, gaar til Jordbrøtten, mag det ganske vist erkendes, at naar Fæstet afløses paa den Maade, som her er Tale om, kommer der dog alligevel saadanne betydelige Midler til Jordbrugeren, at der efter min Mening ikke ligeoverfor denne Betragtning kan tales om, at der gaaes den ene Part for, naar Hvis de Paragrapher, som her ere omstrede, tillægges en saa stor Betydning, som der tillægges dem fra deres Side, som ere den ene Part i Sagen, kunde jeg ønske en Udtalelse, ikke for at vise nogen Mistænksomhed fra min Side, men fordi jeg allerhelst vilde have en fuldstændig aaben Udtalelse om, hvad det er, man haaber at opnaae ved Hjælp af disse Paragrapher. Jeg har for mit Vedkommende ikke udtalt mig imod, at der er et forholdsmeessigt Antal store Jordbrugere her i Landet, men det maa — jeg gjentager, hvad jeg sagde i Begyndelsen af mit Foredrag — være et forholdsmeessigt Antal, og der maa ikke være Udbyr til, at det kan forøges i det Uendelige. Jeg erklærer mig paa det Bestemteste imod en saadan Tilstand som den, der findes Sted i England, saaledes at der i det Væsentlige blev en heel Mængde store Jordbrugere, medens alle de mindre Jordbrugere forvandledes til Jorpagtere paa kortere Tid. Forøvrigt tillader jeg mig at gjøre den Bemærkning, at Fæsteforholdet, hvad der ganske vist ikke kan være ubekendt, i et Land, som ikke ligger langt fra Danmark, er afløst for ikke lang Tid siden. Det er i det forrige Kongerige Hannover, men der eksisterede det under en noget anden Form end her, idet, saavidt jeg veed, alt Fæste i Hannover var det, som kaldes Superficialfæste. Derimod er Fæsteafløsningen, saavidt jeg veed, ikke tilendebragt, men er under Forhandling i et Land, der ligger os endnu nærmere, nemlig i Mecklenburg.

Scavenius Saavel det ærede Medlem for Denle Amts 3die Valgfreds (N. Andersen) som det ærede Medlem, der nu sidst